

Aila Paloniemi kesk ym.

Lakialoite laiksi työsopimuslain 4 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Sijaisperheisiin sijoitetaan alle 18-vuotiaita lapsia. Lapsen tarpeisiin perustuen sijoittavat tahot suosittelevat toisen sijaisvanhemman kotiin jäämistä ainakin lapsen ensimmäiseksi sijoitusvuodeksi. Tämä on pääsääntöisesti aina myös lapsen edun mukaista. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan perhehoitajalla on kuitenkin oikeus jäädä hoitovapaalle vain, jos sijoitettu lapsi on alle 3-vuotias. Lapsen näkökulmasta tärkeintä olisi kuitenkin, että vanhemmalla on mahdollisuus jäädä kotiin hoitamaan sijoitettua lasta riippumatta lapsen iästä.

Esitämme, että hoitovapaoikeutta laajennettaisiin siten, että toimeksiantosuhteisella perhehoitajalla ja perhehoitolain 16 §:n perusteella lapsen oheishuoltajana toimivalla sijaisvanhemmalla on oikeus kahden vuoden hoitovapaaseen lapsen sijoituksen jälkeen riippumatta sijoitetun lapsen iästä. Perusteluna hoitovapaoikeuden laajentamiselle esitämme seuraavaa: Huostaanotto on aina viimesijainen lastensuojelun toimenpide, ja se toteutetaan vain, jos lapsen terveyden ja turvallisuuden arvioidaan vaarantuvan vakavasti biologisessa perheessä. Monet huostaan otetut lapset ovat kokeneet hyvin raskaita asioita, jotka näkyvät usein erityisen tuen tarpeina. Vanhempana sijoitettu lapsi on saattanut kohdata elämänsä aikana monenlaista kaltoinkohtelua ja heitteillejättöä, ja hänen erityisen tuen tarpeensa voivat olla suuret.

Sijoituksen alkuvaiheessa onkin erityisen tärkeää, että perheellä on lapselle riittävästi aikaa sekä mahdollisuus vastata lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Lapselle muutto uuteen perheeseen on jo sinällään iso muutos, sopeutuminen uuteen perheeseen ja ympäristöön vie aikaa. Sijoituksen alkuvaiheessa annettu aika ja tuki voivat ehkäistä merkittävästi myöhemmän ja mahdollisesti suuremman tuen tarvetta.

Sijaisvanhemmista on koko ajan erittäin kova pula siitä huolimatta, että perhehoito on lastensuojelulain mukaan sijaishuollon ensisijainen hoitomuoto. Nykytilanne, jossa sijaisvanhemmalla ei ole oikeutta hoitovapaaseen yli 3-vuotiaan lapsen kohdalla, ei tue sijaisvanhemmaksi ryhtymistä haastavista tilanteista tuleville vanhemmille lapsille. Usein juuri näille lapsille on vaikeaa löytää sijaisperheitä. Hoitovapaoikeuden laajentaminen koskemaan kaiken ikäisiä sijoitettuja lapsia edesauttaisi myös nuoren tai sisarusryhmän sijoittamisessa perhehoitoon. Lakimuutos lisää myös sijoitettujen lasten keskinäistä tasa-arvoa päästä perhehoitoon ja saada itselleen sijaisperhe.

Vaativat lastensuojelun sijoitukset edellyttävät pääsääntöisesti sijaisvanhemman kotiin jäämistä, jotta lapsen sijoituksen alkuvaiheen erityisiin tarpeisiin pystytään vastaamaan. Ilman hoitovapaa-

Lakialoite LA 32/2017 vp

oikeutta sijaisvanhempi saattaa joutua jopa irtisanoutumaan työstään ja jättämään oman ammatillisen työuransa sekä palkkatulonsa ja sen myötä eläkekertymän. Perhehoitajaksi ryhtyminen voi siten merkitä suurta taloudellista riskiä huomioon ottaen, että perhehoitosijoitus on aina vain toistaiseksi jatkuva. Riippuen mm. lapsen hoitoisuudesta sijoitus voi päättyä perhehoidossa huomattavasti oletettua aikaisemmin. Tilanne on perhehoitajan taloudellisen tilanteen kannalta kohtuuton ja epäoikeudenmukainen.

Kuitenkin monille sijaisvanhemmuus merkitsee nimenomaan vanhemmuutta, eli he ovat sijoitetuille lapsille vanhempina rakkaudesta ja suurella sydämellä eivätkä ajattele tai edes halua ajatella tehtävää ammattina tai tulonlähteenä.

Esittämämme muutoksen lisäkustannukset kunnille ovat vähäiset. Päätoimiselle perhehoitajalle maksetaan jo nyt korotettua hoitopalkkiota. Hoitovapaa-oikeuden laajentumisen myötä päätoimisten perhehoitajien määrä voi lisääntyä, jolloin hoitopalkkion osalta kustannukset nousevat. Samalla kuitenkin perhesijoitusten määrä lisääntyy, mikä merkitsee lastensuojelun laitoshoidon kustannusten vähenemistä. Työnantajan kustannuksia muutos ei juurikaan lisäisi, koska perhehoitajien hoitovapaa on lähes kaikilla palkatonta vapaata.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

työsopimuslain 4 luvun 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 4 luvun 3 §, sellaisena kuin se on laissa 533/2006, seuraavasti:

4 luku

Perhevapaat

3 §

Hoitovapaa

Työntekijällä on oikeus saada hoitovapaa lapsensa tai muun hänen taloudessaan vakituisesti asuvan lapsen hoitamiseksi, kunnes lapsi täyttää kolme vuotta. Ottolapsen vanhemman oikeus hoitovapaaseen jatkuu kuitenkin siihen saakka, kun lapseksi ottamisesta on kulunut kaksi vuotta, enintään siihen asti, kun lapsi aloittaa koulun. Toimeksiantosuhteisella perhehoitajalla ja perhehoitolain (263/2015) 16 §:n perusteella lapsen oheishuoltajana toimivalla sijaisvanhemmalla on

Lakialoite LA 32/2017 vp

oikeus kahden vuoden hoitovapaaseen lapsen sijoituksen jälkeen riippumatta sijoitetun lapsen iästä.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 15.9.2017

Aila Paloniemi kesk
Antti Kaikkonen kesk
Mikko Alatalo kesk
Hannakaisa Heikkinen kesk
Sari Tanus kd
Aino-Kaisa Pekonen vas
Satu Hassi vihr
Hanna Halmeenpää vihr
Katja Taimela sd
Anne Kalmari kesk
Olli-Poika Parviainen vihr
Mirja Vehkaperä kesk
Anna Kontula vas
Arto Pirttilahti kesk
Ville Vähämäki ps
Tuomo Puumala kesk
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Lenita Toivakka kok
Markku Pakkanen kesk
Ulla Parviainen kesk
Tarja Filatov sd
Päivi Räsänen kd